

Jan Dąbrowski

"Karmelici bosi w Polsce 1605-2005 :
księga jubileuszowa, praca
zbiorowa", red. Cz. Gil, Kraków 2005 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 13/2, 212-213

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pozajście, Wigry, Szaniec i Milatyn” (s. 14). Innym istotnym elementem książki jest to, że Autorzy od wielu lat są związani z kamedułami, a przede wszystkim z ojcami i braćmi z eremu Srebrnej Góry. Jest to zakon ściśle kontemplacyjny, ale nie jest on zamknięty na drugiego człowieka. Mnisi, „którzy odcięci od świata i przywiązani do swej celi przez kilkadziesiąt lat nie utracili rzeczowej oceny wielu sytuacji i czasem jednym, prostym słowem potrafią rozwiązać wątpliwości niepokojące tygodniami osobę świecką” (s. 13).

W kolejnych rozdziałach została opisana historia wymienionych wyżej klasztorów. Przedstawiono także obecnie istniejące dwa eremy siostr kamedulek w Złoczewie i w Tyśzowcach, które w 1999 r. obchodziły złoty jubileusz swojej obecności w Polsce. W ostatnim rozdziale wspomniano o kartuzach i trapistach. W dalszej części książki zamieszczono adresy kamedułów i kamedulek, kalendarium, kalendarium eremu Srebrnej Góry na krakowskich Bielanych, modlitwy, np. *Litanie do Świętych Pięciu Braci Męczenników*, słowniczek terminów kościelnych, bogatą literaturę, indeks osób i nazw geograficznych, źródła ilustracji. Wplecione w tekst liczne barwne fotografie pozwalają przenieść się w dawne, ale i bliższe dzieje kamedułów, np. w rozdziale *Zmęczeni bałaganem świata przychodzili tu* możemy zobaczyć dzień Zielonych Świąt 2004 r., kiedy to „erem tętnił gwarem i śmiechem tak na co dzień odległym temu miejscu” (podpis pod fotografią, s. 257), dzień świętowania czterechsetnej rocznicy Fundacji Eremitów Srebrnej Góry.

Dzisiaj w Polsce są dwa czynne eremy: Pięciu Braci Męczenników w Bieniszewie i Srebrnej Góry na krakowskich Bielanych. Mimo troski ich mieszkańców wymagają one zainteresowania – szczególnie ten krakowski – innych, „zewnątrznych” osób, aby ten skarb ducha, architektury przetrwał dla dalszych pokoleń. Dla gości odwiedzających te miejsca, jak i samych zakonników, którzy „[...] są waszym piorunochronem” (abp Karol Wojtyła, metropolita krakowski, s. 17).

Jan Dąbrowski

Karmelici bosi w Polsce 1605-2005. Księga jubileuszowa, praca zbiorowa, red. Cz. Gil, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2005, ss. 512

Mija właśnie czterysta lat od momentu przybycia pierwszych karmelitów bosych na ziemię polskie. Pragnąc uświetnić ten szczególny czas dla Karmelu Terezańskiego w Polsce, wydano księgę jubileuszową, która stanowi „syntezę tego, jak przez cztery stulecia, od owych początków XVII wieku do naszych dni, duchowi synowie świętych Mistyków Hiszpańskich wpisali się w historię Kościoła i Ojczyzny, dając swój niezastąpiony wkład w kształtowanie duchowego oblicza Polaków, co stwierdził także Jan Paweł II w swym liście z 14 grudnia 2004 r., otwierającym stronicę tej *Księgi*” (okładka).

Myślę, że trudno zawrzeć w jednym woluminie syntezę – jak to wyraził w powyższych słowach o. S.T. Praškiewicz, prowincjał Krakowskiej Prowincji Karmelitów Bosych – czterech wieków działalności ojców i braci. Praca, która realizowała się na różnych polach, była i jest bardzo bogata. Wydała ona już wiele pięknych owoców i dalej możemy to obserwować, np. w ostatnich przygotowaniach peregrynacji relikwii św. Teresy od Dzieciątka Jezus w naszej ojczyźnie.

Prezentowane dzieło pragnie przede wszystkim wyrazić hołd „dla tych, którzy – jak pisze Ojciec Redaktor – „winnicę Karmelu» sadzili, pielęgowali i odnawiali” (s. 8). Rozpoczynając lekturę, warto na początku zapoznać się z pracą o. Cz. Gila, która w sposób syntetyczny ukazuje „czterysta lat karmelitów bosych w Polsce (1605-2005)”. W drugim artykule, który napisała A. Nowicka-Struska, możemy przeczytać na temat historii, czasów i ludzi w siedemnastowiecznych pogrzebowych kazaniach karmelitańskich. Kolejny tekst, pióra wybitnego archiwisty Prowincji Krakowskiej, B.J. Wanata OCD, dotyczy losów szkoły w Berdyczowie na Ukrainie. Natomiast E. Niebelski zajął się karmelitami bosymi z klasztorów Królestwa Polskiego, którzy uczestniczyli w powstaniu 1863 r. i przebywali na zesłaniu w Rosji. Interesującą pracę przedstawia czytelnikowi o. P.F. Neumann, pisząc o karmelitach bosych „w klasztorach polskich w okresie ich przynależności do austriackiej prowincji zakonu (1875-1911)”. Biogramy, które zostały tam zamieszczone, są dodatkowym jej wzbogaceniem. W drugiej publikacji o. Gila możemy zapoznać się z dziejami odnowionej polskiej prowincji w latach 1911-1947. Ciekawą historię odzyskania klasztoru karmelitów bosych w Lublinie w latach 1918-1939 podejmuje P. Janowski.

Tematyka kolejnych artykułów obejmuje karmelitańską teologię duchowości. Ojciec D. Wider zajął się traktatem eucharystycznym o. Stefana Kucharskiego OCD (1595-1653), a drugą pracę poświęcił osobie o. Bonawentury Frezera OCD (1638-1687). Św. Rafał Kalinowski (1835-1907) szczególnie przyczynił się do odnowienia Karmelu Terezańskiego w Polsce. Jego bogate życie wewnętrzne i pozostawione pisma do dzisiaj inspirują wielu teologów. Ojciec S. Fudala przedstawił nadzieję w rozumieniu św. Rafała Kalinowskiego. Bł. Alfons Maria Mazurek był pierwszym beatyfikowanym męczennikiem polskiego Karmelu, o nim to napisał o. S.T. Prażkiewicz. *Duchowe dzieciństwo drogą chrześcijańskiej doskonałości według sługi Bożego Anzelma Gadka OCD* – to tytuł pracy o. P.P. Ogórka. Ostatnią publikacją, nakreśloną przez o. W. Kiwiora, jest przedstawienie sylwetki Franciszka Powiertowskiego, nowicjusza i męczennika karmelitańskiego z 1944 r.

Księga wydana na czterechsetną rocznicę obecności ojców i braci karmelitów bosych w Polsce zasługuje na uwagę, gdyż wprowadza czytelnika w historię posługiwania, które jest ukierunkowane zwłaszcza na ducha. Jest to niezaprzeczalny atut tego wydawnictwa, przez co należy wyrazić wdzięczność Autorom, jak i o. Gilowi, głównemu redaktorowi tej książki, za zaistnienie tej pozycji w literaturze teologicznej.

Jan Dąbrowski

Ks. Waldemar Irek, *Spółeczność w świetle rozumu i wiary*, Wydawnictwo Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, Wrocław 2005, ss. 424

Wydawnictwo PWT we Wrocławiu wydało ostatnio ważną pozycję poświęconą problematyce społecznej. Można powiedzieć, że książka ta kontynuuje chlubne tradycje wrocławskiej szkoły wybitnych znawców tematu w osobach śp. ks. prof. Józefa Majki czy ks. inf. prof. Jana Kruciny, przytaczanych zresztą bardzo często w omawianej publikacji.

Dzieło Jana Pawła II wpływa na świat dzisiejszy w różnych zakresach. Stanowi ono m.in. inspirację dla uczonych. Tak jest na pewno w przypadku ks. prof. Waldemara Irka,